

Miasto Świecie

Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji na lata 2017-2023

BURMISTRZ
Tadeusz Pogoda
TADEUSZ POGODA

Wykonawca: Dorfin Grant Thornton Frąckowiak Spółka z
ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa
ul. Głowackiego 20
87-100 Toruń
T +48 56 657 55 91
F +48 56 475 45 47
www.GrantThornton.pl

Data: październik 2017 r.

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Opis powiązań LPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	8
2. Uproszczona diagnoza gminy Świecie.....	11
3. Obszar zdegradowany gminy Świecie.....	16
3.1 Ograniczenie rewitalizacji do obszaru miasta.....	16
3.2 Wyznaczenie jednostek strukturalnych.....	17
3.3 Diagnoza jednostek strukturalnych dla identyfikacji stanu kryzysowego.....	21
3.4 Delimitacja obszaru zdegradowanego.....	23
4. Delimitacja obszaru rewitalizacji gminy Świecie.....	28
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	30
Sfera społeczna.....	30
Sfera gospodarcza.....	35
Sfera środowiskowa.....	36
Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	36
Sfera techniczna.....	37
Podsumowanie.....	38
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	39
7. Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	41
8. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	43
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	50
9.1 Komplementarność głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	50
9.2 Komplementarność problemowa.....	50
9.3 Komplementarność przestrzenna.....	52
9.4 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	53
9.5 Komplementarność źródeł finansowania.....	53
9.6 Komplementarność międzyokresowa.....	53
10. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji.....	55
10.1. Interesariusze rewitalizacji.....	55
10.2 Partycypacja społeczna na etapie diagnozowania i programowania.....	56
10.3 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i monitorowania.....	59
11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	60
12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji.....	62
12.1 Podmioty uczestniczące w realizacji programu rewitalizacji i ich zadania.....	62

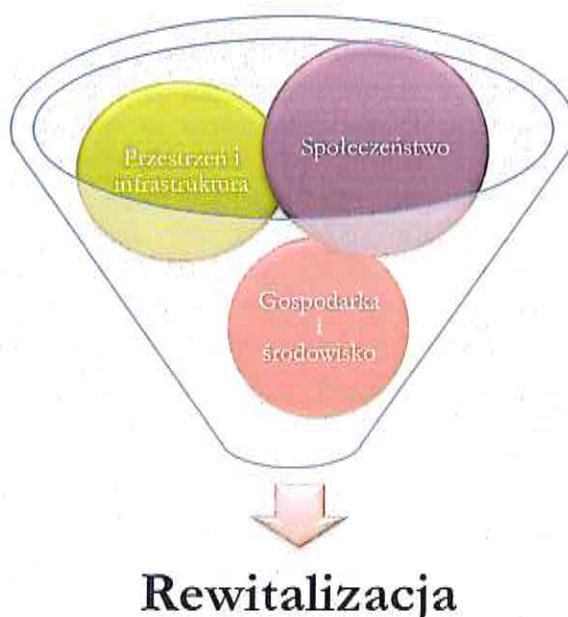
12.2 Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji	63
12.3 System informacji i promocji.....	64
12.4 Ramowy harmonogram realizacji programu.....	64
13. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian.....	65
13.1 System monitoringu i oceny skuteczności działań.....	65
13.2 System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.....	66
14. Ocena oddziaływania na środowisko.....	67
Załączniki	68
Spis map.....	69
Spis schematów.....	69
Spis tabel.....	69
Spis wykresów	69

Wstęp

Rewitalizacja, czyli proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony jest na podstawie **programu rewitalizacji**. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, infrastrukturalnej. Program jest podstawą do ubiegania się o środki na rewitalizację, m. in. z funduszy unijnych. Taką funkcję spełnia niniejszy zaktualizowany Lokalny Program Rewitalizacji.

Ramy prawne dla przeprowadzenia rewitalizacji wyznaczają „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” oraz „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” zatwierdzone przez Ministra Rozwoju.

Schemat 1. Proces rewitalizacji

Źródło: *Opracowanie własne*

W perspektywie 2007-2013 obszarem zdegradowanym poddanym rewitalizacji było Śródmieście i Stare Miasto w Świeciu (wyznaczone w Lokalnym Programie Rewitalizacji na lata 2008-2017). Przeprowadzone w 2015 r. i 2016 r. wstępne diagnozy poparte badaniami i wizjami lokalnymi oraz analizą dokumentów potwierdziły, że na obszarze tym nadal występuje kumulacja negatywnych zjawisk społecznych, środowiskowych, gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych. Tak więc obszar Śródmieścia i Starego Miasta nadal wykazuje cechy obszaru zdegradowanego i na obszarze tym powinno się kontynuować rozpoczęte w perspektywie 2007-2013 procesy rewitalizacyjne celem kompleksowej rewitalizacji tego terenu i wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego.

Niniejsze opracowanie stanowi **aktualizację „Lokalnego Programu Rewitalizacji na lata 2008-2017”** przyjętego uchwałą Rady Miejskiej w Świeciu nr 206/08 z dnia 29 grudnia 2008 r. Ww. LPR został zaktualizowany w 2009 r. (Uchwała Nr 258/09 Rady Miejskiej w Świeciu z dnia 27 sierpnia 2009 r. w sprawie zatwierdzenia zaktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Świeciu na lata 2008-2017) oraz w 2012 r. (Uchwała Nr 169/12 Rady Miejskiej w Świeciu z dnia 30 sierpnia 2012 r. w sprawie

zatwierdzenia zaktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Świecie na lata 2008–2017). We wskazanym dokumencie został **wyznaczony obszar rewitalizacji**, który nie przekracza łącznie 20% powierzchni Gminy i 30% ludności Gminy, tj. **Śródmieście – Stare Miasto w Świeciu**. Obszar ten cechuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych i pozaspołecznych (co zostało wskazane w dalszej części niniejszego opracowania) dlatego też wymaga kontynuowania działań rewitalizacyjnych podjętych w okresie 2008-2017.

Głównym celem rewitalizacji jest trwale podniesienie **jakości życia** na obszarze zdegradowanym. Kierunki działań rewitalizacyjnych wyznacza Krajowa Polityka Miejska 2023, która wskazuje, że w obecnym okresie programowania 2014-2020 rewitalizacja nie może być postrzegana, tak jak do tej pory, jedynie jako remont, modernizacja czy odbudowa. Powinna ona **łączyć działania** w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Działania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej służyć mają uzyskaniu pozytywnego efektu społecznego rewitalizacji.

Istotne jest, aby **projekty społeczne stanowiły punkt wyjścia i były nieodłącznym elementem procesów rewitalizacyjnych**. W obecnej perspektywie finansowej nie dopuszcza się realizacji tylko i wyłącznie wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Projekty te będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, uzupełniająco do działań społecznych tzw. „miękkich”. Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest **partycypacja społeczna** obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez których rozumie się mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

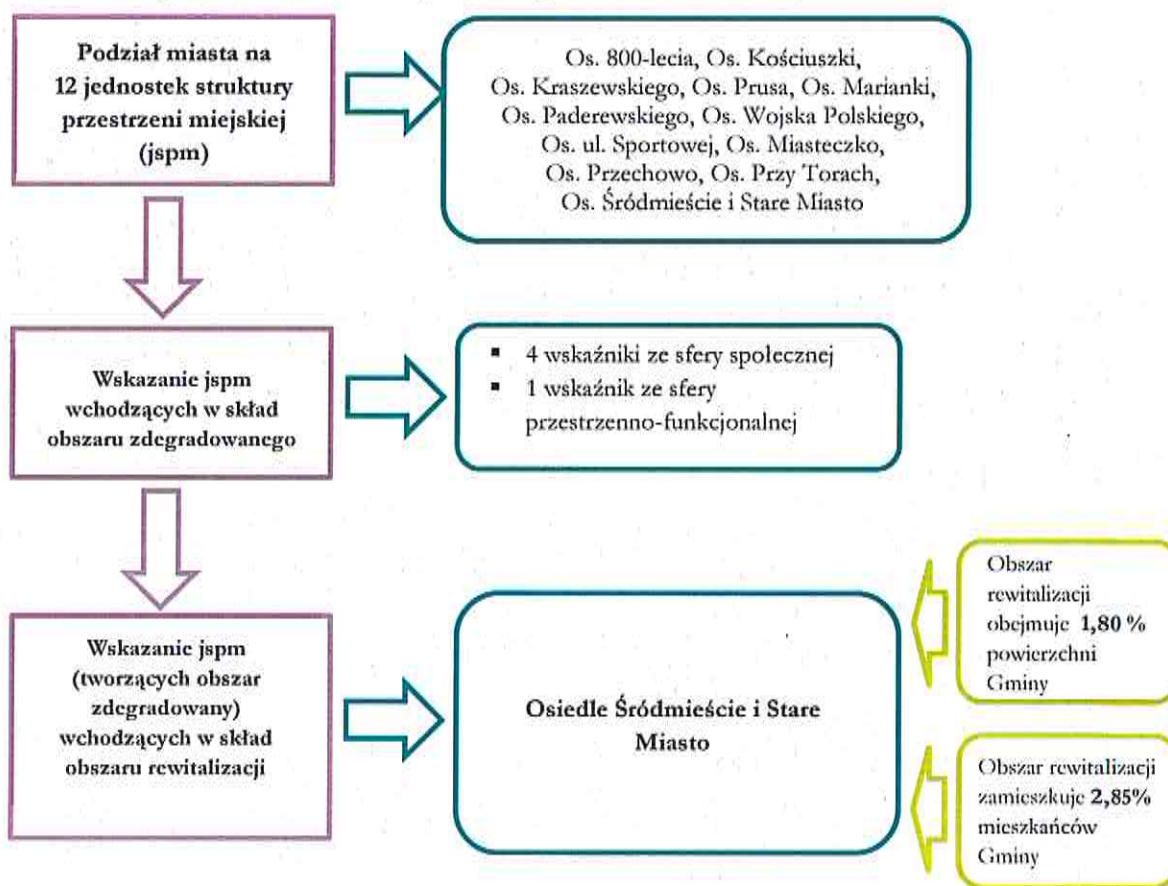
Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

Obszarem zdegradowanym jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto występuje na nim co najmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar rewitalizacji wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego lokalny program rewitalizacji. Gmina planuje prowadzenie działań rewitalizacyjnych i chce pozyskać na ten cel środki unijne. W związku z tym konieczne stało się zaktualizowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji, zawierającego w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru zdegradowanego, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji.

Procesy rewitalizacyjne w gminie Świecie będą prowadzone wyłącznie na obszarach miejskich. Sposób wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” przedstawia poniższy schemat.

Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze miasta Świecie

Źródło: Opracowanie własne

Dla potrzeb niniejszego dokumentu przeprowadzono dokładną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej, która pozwoliła na zdiagnozowanie problemów i potencjałów występujących na poszczególnych obszarach. Pozwoliło to na określenie kierunków rozwoju na najbliższe lata i zaplanowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które pozwolą na osiągnięcie postawionych celów.

Działania rewitalizacyjne opierać się będą na silnych stronach Gminy, co doprowadzi do rozwoju regionu oraz wzmocni konkurencyjność województwa-kujawsko-pomorskiego.

1. Opis powiązań LPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Lokalny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zapisami „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” oraz „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”.

Lokalny Program Rewitalizacji jest jednym z narzędzi realizujących Strategię Rozwoju Gminy Świecie na lata 2017-2023. Rewitalizacja stanowi element całościowej wizji rozwoju Gminy. LPR wraz z innymi dokumentami na poziomie lokalnym stanowi spójny i komplementarny system instrumentów pozwalających na realizację polityki rozwoju Gminy. Jest on umocowany w lokalnych dokumentach strategicznych. Wykazuje on powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie regionalnym i lokalnym, które zostały wskazane na poniższym schemacie.

Schemat 3. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Poziom regionalny	Poziom lokalny
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Strategia Rozwoju Gminy Świecie na lata 2017-2023
Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świecie na lata 2016-2026
Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Świeckiego	Program współpracy gminy Świecie z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2016-2020
Strategia Rozwoju Powiatu Świeckiego na lata 2014-2020	
Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Gminy Powiatu Świeckiego”	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 1. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami regionalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ (str. 15-22)	Według Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym jest jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa. LPR jest zgodny z następującymi priorytetami Strategii: nowoczesne społeczeństwo, modernizacja przestrzeni wsi i miast, konkurencyjna gospodarka oraz kierunki działań: rozbudzenie aktywności obywatelskiej i społecznej, chęci do współpracy, prowadzenia działań edukacyjnych, zachęcania do szerokiego otwarcia na świat oraz dążeń do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich i miast. Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
	osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ład przestrzennego. LPR wpisuje się w określone w Strategii kierunki rozwoju gdyż również zakłada podjęcie kompleksowych działań, które przyczynią się do modernizacji przestrzeni miejskiej oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej gminy.
Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 (str. 82)	<p>Misją wskazaną w Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest tworzenie warunków dla rozwoju aktywności i samodzielności mieszkańców w życiu społecznym.</p> <p>Lokalny Program Rewitalizacji wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu, ▪ Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych, ▪ Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym.
Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Świeckiego (str. 62-64, 91, 209)	<p>W Strategii ORSG Powiatu Świeckiego dostrzeżono potrzebę i znaczenie rewitalizacji. Wstępnie wyznaczono, że obszarem zdegradowanym wymagającym rewitalizacji w gminie Świecie jest obszar Śródmieścia i Starego Miasta. W Strategii wskazano również, że zidentyfikowanie obszarów problemowych o negatywnych zjawiskach natury społecznej, gospodarczej, przestrzennej, środowiskowej i funkcjonalnej oraz wskazanie potencjalnych sposobów ich zniwelowania w kontekście nadania tym obszarom nowej jakości funkcjonalnej i zapewnienia warunków do ich zrównoważonego rozwoju nastąpi w Lokalnych/Gminnych Programach Rewitalizacji. LPR wpisuje się w realizację następujących celów operacyjnych Strategii ORSG (i osiągnięcia wskaźników Strategii ORSG):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Podejmowanie działań aktywizujących na rzecz wzrostu zatrudnienia, ▪ Rozwiązywanie problemów społecznych i stymulowanie aktywności zawodowej sprzyjającej włączeniu społecznemu, ▪ Rozwój form opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz usług wsparcie dla rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ▪ Renowacja i ochrona dziedzictwa historycznego i obiektów zabytkowych. <p>Program rewitalizacji przyczynia się do osiągnięcia następujących wskaźników Strategii ORSG:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach, ▪ Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich.
Strategia Rozwoju Powiatu Świeckiego na lata 2014-2020 (str. 68-69)	LPR jest zgodny ze Strategią Rozwoju Powiatu Świeckiego, gdyż poprzez zaplanowane działania wpisuje się w realizację jej zadań ze sfery społecznej, w której za cel priorytetowy uznano wszechstronny rozwój kapitału ludzkiego. W Strategii wskazano, że dla osób, które z różnych powodów znajdują się na marginesie życia społecznego, należy stworzyć szanse na powrót do społeczeństwa, integrację społeczną i zawodową. LPR przyczynia się do realizacji tego celu, gdyż jest nastawiony na minimalizowanie zjawiska marginalizacji społecznej poprzez działania na rzecz aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Gminy Powiatu Świeckiego” (str. 47-55)	<p>Gmina Świecie jest jedną z 11 gmin wchodzących w skład LGD „Gminy Powiatu Świeckiego”.</p> <p>W cel ogólny LSR 1.0 „Wzmocnienie rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru LGD do końca 2023 roku – wpisuje się potrzeba wzmocnienia gospodarki lokalnej, aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców i zwiększenie rozpoznawalności obszaru LGD poprzez realizację celów szczegółowych, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ „Rozwój gospodarczy obszaru LGD do końca 2023 roku”, ▪ „Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców obszaru LGD, w tym grup defaworyzowanych, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym do końca 2023 roku”,

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ „Podnoszenie atrakcyjności obszaru LGD poprzez rozwój infrastruktury turystycznej/rekreacyjnej, zachowanie dziedzictwa lokalnego i jego promocję do końca 2023 roku”. <p>Planowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji działania w pełni wpisują się w powyższe cele. Zawarte w programie rewitalizacji przedsięwzięcia przyczyniają się do osiągnięcia następujących wskaźników LSR:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna, ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu. ▪ Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami lokalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Strategia Rozwoju Gminy Świecie na lata 2017-2023 (str. 19-20, 49-50)	<p>W Strategii Rozwoju Gminy dostrzeżono potrzebę przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych. Wstępnie wskazano również obszary problemowe wymagające rewitalizacji. LPR stanowi uszczegółowienie zapisów Strategii w kwestii rewitalizacji. Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się w cel strategiczny I Strategii, tj. „Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój infrastruktury społecznej” i następujące cele bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wsparcie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, ▪ Rozwój infrastruktury społecznej. <p>LPR jest zgodny również z celem strategicznym III „Zrównoważony rozwój gminy poprzez działania na rzecz środowiska i infrastruktury” i celem bezpośrednim:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rewitalizacja i rozwój funkcjonalno-przestrzenny obszarów gminy. <p>Zawarte w LPR przedsięwzięcia przyczynią się do osiągnięcia powyższych celów.</p>
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świecie na lata 2016-2026 (str. 100-110)	<p>W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wskazano, że misją gminy jest zapewnienie mieszkańcom możliwości rozwoju osobistego i zawodowego oraz ograniczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego. Powyższe jest zbieżne z celami rewitalizacji. LPR poprzez zaplanowane działania wpisuje się w następujące cele strategiczne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój aktywności społecznej i obywatelskiej, ▪ Wspieranie rodzin będących w kryzysie, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży, ▪ Integracja społeczna.
Program współpracy gminy Świecie z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2016-2020 (str. 3)	<p>Głównym celem Programu współpracy na lata 2016-2020 jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie stopnia zaspokojenia potrzeb społecznych. Celami szczegółowymi tego dokumentu są: aktywizowanie społeczności lokalnej w zapewnieniu równości szans rozwoju, budowanie partnerskiej współpracy opartej o wzajemne zaufanie stron, pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych oraz zwiększenie efektywności realizacji zadań publicznych. LPR poprzez zaplanowane działania w pełni wpisuje się w powyższe cele.</p>

Źródło: Opracowanie własne

2. Uproszczona diagnoza Gminy Świecie¹

W celu wskazania kluczowych uwarunkowań, potencjalów Gminy oraz występujących problemów rozwojowych dokonano szczegółowej diagnozy. Opisane poniżej zagadnienia były przedmiotem analizy i oceny ich wpływu na funkcjonowanie Gminy. Poniżej zamieszczono wnioski z przeprowadzonej analizy.

Położenie gminy w woj. i powiecie: Gmina miejsko-wiejska Świecie należy do powiatu świeckiego, który znajduje się w płn.-wsch. części woj. kujawsko-pomorskiego. Od północy sąsiaduje z gminami Drzycim i Jezewo, od wschodu z gminą Dragacz, od zachodu z gminami Bukowiec i Pruszcz, a od strony południowo-wschodniej z gminami powiatu chełmińskiego (gminą Chelmno i miastem Chelmno). Mocną stroną Świecia jest jego położenie geograficzne w płn.-środk. Polsce i korzystna lokalizacja w woj. oraz dobre skomunikowanie z największymi ośrodkami miejskimi, jak i z sąsiednimi miastami.

Wielkość gminy (pow. i ludność): Zajmuje pow. 175 km², co stanowi 11,87% powierzchni powiatu świeckiego – 1.473 km². W 2016 r. Gminę zamieszkiwało 31 948 osób, z czego 19 572 osób (61,26%) zamieszkuje miasto, a 12 376 osób (38,74%) obszar wiejski. Średnia gęstość zaludnienia obszaru wynosi 183 os./km² (znacznie wyższa niż w powiecie świeckim – 68 os./km²) i jest najwyższa wśród gmin powiatu.

Sieć osadnicza gmin (liczba i wielkość miejscowości): Na sieć osadniczą składają się: miasto o pow. 12 km² (6,86% pow. gm.) oraz obszar wiejski 163 km² (93,14% pow. gm.) liczący 13 sołectw i 29 miejscowości. Zdecydowana większość mieszkańców zamieszkuje miasto (61,26% mieszkańców gminy). Poszczególne soł. zajmują znacznie mniejszą pow. (od kilku do kilkunastu km²) i liczą kilkaset mieszkańców (największe soł. – Gruczno, Polski Konopat, Sulnowo zamieszkuje ponad 1000 os.).

Podstawowe dane o strukturze użytkowania gruntów: Największą pow. zajmują użytki rolne, stanowiąc 59,5%. W powierzchni użytków rolnych dominują grunty orne – 77,3%. Niewielkie pow. zajmowane są również przez łąki i pastwiska – 17,4%. Lesistość Gminy wynosi 22,4%, czyli mniej niż dla powiatu świeckiego (36,6%).

Podstawowe informacje o potencjale środowiska przyrodniczego i kulturowego: Gminę wyróżnia duża ilość obszarów chronionych – 3 rezerwaty przyrody, 2 parki krajobrazowe, 3 obszary chronionego krajobrazu, 3 obszary Natura 2000 oraz liczne pomniki przyrody. Nie występują poważniejsze problemy środowiskowe stwarzające zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi. Występują jednak pewne zagrożenia dla stanu i jakości środowiska, jak zanieczyszczenie rzek, zanieczyszczenie powietrza przez ruch samochodowy, zakłady przemysłowe i tradycyjne piece grzewcze. Gminę cechuje ogromny potencjał kulturowy: Świecie to jeden z najstarszych ośrodków miast pomorskich i nadwiślańskich, liczne zabytki - Zamek Krzyżacki, Klasztor, neogotycki ratusz w Świeciu, Stara Fara, kościół Św. Andrzeja Boboli, rynek w Świeciu, góra św. Jana w Grucznie, chata mennonicka w Chrystkowie. Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Świeciu prowadzi działalność kulturalną, w budynku przy ul. Wojska Polskiego 139 oraz na terenie Zamku Krzyżackiego. Zamek pełni ważną rolę w zakresie szerzenia kultury w Gminie. Jest to nie tylko obiekt turystyczny, ale także miejsce organizacji wielu wydarzeń o charakterze kulturalnym i społecznym. Zamek Krzyżacki ma ogromny potencjał kulturowy, jednak obecnie jego walory nie są pełni wykorzystywane.

Procesy i struktury demograficzne: Na przestrzeni ostatnich 10 lat liczba mieszkańców Gminy z roku na rok spadała (w 2016 r. (31948 os.) w porównaniu z 2007 r. (33173 os.) nastąpił spadek o 1225 os. – 3,69%). W badanym okresie przyrost naturalny zawsze był dodatni, jedynie w 2016 r. odnotowano, że liczba zgonów była wyższa niż liczba urodzeń (-23 osoby). Saldo migracji (różnica między liczbą osób zameldowanych a wymeldowanych) w latach 2007-2016 było ujemne (poza rokiem 2009). Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze Gminy wynosi 14,71%, podczas gdy w całym powiecie świeckim osoby starsze stanowią 17,80% społeczeństwa, a województwie 19,80%. Gmina Świecie wyróżnia się na tle województwa i powiatu wyższym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym, które stanowią 66,78%

¹ Rozdział opracowany na podstawie danych Gminy Świecie i jej jednostek organizacyjnych, PUP w Świeciu, Komendy Powiatowej Policji w Świeciu oraz danych GUS BDL (dla powiatu świeckiego i województwa).

mieszkańców. Wskaźnik obciążenia demograficznego wyrażony liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym jest niższy do średniej dla powiatu i województwa i wynosi 49,75 osób (w powiecie – 59 osób, w województwie – 60,8 osób). Mimo obecnie korzystnych zjawisk demograficznych, wydłużanie się przeciętnego trwania życia będzie powodować, że liczba osób starszych będzie rosła, a w związku z tym zapotrzebowanie na usługi socjalne, opiekuńcze i inne dedykowane seniorom będzie wzrastać.

Stan rozwoju usług: Mieszkańcy mają zapewniony dostęp do podstawowych usług dobrej jakości. Na terenie całej Gminy działa sieć przedszkoli, oddziałów przedszkolnych i szkół podstawowych. Dzieci i młodzież zarówno z terenu miasta, jak i obszaru wiejskiego mają zapewniony dostęp do wychowania przedszkolnego i edukacji na poziomie podstawowym. Ponadto na terenie Świecia znajdują się licea, technika, szkoły policealne, placówki kształcenia ustawicznego. W zakresie dostępu do usług społecznych należy wskazać na trudności w dostępie do usług świadczonych przez Ośrodek Integracji i Rehabilitacji w Świeciu. Jest to jedyna w Gminie i powiecie placówka realizująca integrację społeczną poprzez działania aktywizacji i rehabilitacji udzielane rodzinom wykluczonym społecznie z tytułu choroby, niepełnosprawności członka rodziny lub nieudolności życiowej. Oferta OIiR jest bardzo szeroka. Ze względu na zwiększającą się liczbę rodzin z dziećmi korzystających z usług OIiR, dostępna baza lokalowa staje się niewystarczająca. Wpływa to negatywnie na jakość świadczonych usług i ich dostępność.

Relacje z miastami i gminami sąsiednimi istotne dla rynków pracy lub zaspokajania potrzeb mieszkańców: Gmina Świecie współpracuje na wielu płaszczyznach z sąsiednimi miastami i gminami, a także w formule miast partnerskich, na rzecz zaspokajania potrzeb mieszkańców i rozwoju Gminy, w tym rozwoju rynków pracy. Ponadto Gmina jest bardzo dobrze skomunikowana z sąsiednimi jednostkami, co wpływa korzystnie na rozwój lokalnego rynku pracy.

Zagadnienia mające wpływ na jakość życia mieszkańców związane z kondycją społeczno-gospodarczą gminy: Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze Gminy wynosi 4,49% i jest niższy niż w powiecie i w województwie. Z kolei udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych był w Gminie znacznie wyższy (50,99%) niż w powiecie świeckim (24,17%).

Natężenie korzystania z pomocy społecznej, czyli odsetek osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców w 2016 r. w gminie Świecie wynosił 11,11% i był wyższy niż w województwie kujawsko-pomorskim (9,2% według „Oceny zasobów pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim za 2016 rok”). Główne powody wspierania rodzin w 2016 r. to ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba.

Z policyjnych statystyk wynika, że w 2016 r. na terenie Gminy doszło do 6 301 interwencji policyjnych². Stosunek sumy tych interwencji względem ogólnej liczby mieszkańców tego obszaru wyniósł 19,72%. W tym czasie odnotowano również 109 czynów karalnych przez młodzież między 13 a 18 rokiem życia.

W Gminie zauważyć można spore różnice w odsetku dzieci objętych edukacją przedszkolną w mieście i na wsi. Na terenach wiejskich w 2015 r. tylko 36,1% dzieci objętych było edukacją przedszkolną, w mieście było to 115,6%. Bardzo wysoki wskaźnik w mieście przekraczający 100% oznacza, że do placówek wychowania przedszkolnego w mieście Świecie uczęszczają zarówno dzieci z obszaru miejskiego i wiejskiego. Odsetek dzieci zamieszkujących gminę w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym w 2015 r. wynosił w Gminie 93,6% i tym samym był znacznie wyższy niż w powiecie świeckim (72,5%) oraz w województwie (77,6%). Skuteczność kształcenia na poziomie podstawowym mierzona wynikami sprawdzianu szóstoklasistów jest zbliżona do poziomu województwa kujawsko-pomorskiego. Przeciętny wynik Gminy z ostatnich 3 lat (2014-2016) wynosi 64% i tym samym jest nieznacznie niższy od przeciętnego wyniku w województwie wynoszącego 65%.

² Liczba wszystkich zgłoszeń, gdzie interweniowała policja. Prowadzone przez policję statystyki nie pozwalają na wyodrębnienie jednego tylko rodzaju interwencji. Dane przekazane przez Komendę Powiatową Policji w Świeciu.

Przez Gminę przebiegają drogi o największej randze i natężeniu w województwie. Dzięki temu Gmina jest bardzo dobrze skomunikowana nie tylko w skali wewnątrzwojewódzkiej, ale także międzyregionalnej i międzynarodowej – nie występuje peryferyjność komunikacyjna.

Stan substancji mieszkaniowej na terenie miasta, zwłaszcza w jego najstarszej części jest niezadowolający. Większość budynków stanowią kamienice wybudowane przed 1945 r., których stan techniczny jest zły (np. uszkodzone dachy czy elewacje, zniszczona i wypaczona stolarka okienna i drzwiowa), a jednocześnie są to obiekty o znacznej wartości architektonicznej. Budynki te cechują się niską efektywnością energetyczną.

Potencjał gospodarczy, w tym przedsiębiorczość: W strukturze przedsiębiorstw dominują mikroprzedsiębiorstwa - 93,99% wszystkich firm. W ciągu ostatnich 5 lat liczba przedsiębiorstw na terenie Gminy zmniejszyła się o 33. Odpowiada za to głównie spadek liczby mikroprzedsiębiorstw na terenie miasta. Jednocześnie nastąpił wzrost tej klasy przedsiębiorstw na terenach wiejskich. Świecie jest jednym z większych ośrodków gospodarczych na Pomorzu. Zlokalizowane są tutaj największe zakłady branży papierniczej w Polsce i jedne z największych w Europie Zakłady Mondi Świecie S.A. Oprócz dużych zakładów papierniczych (m. in. Mondi Świecie S.A., Bart) wraz z licznymi współpracującymi przedsiębiorstwami, silną pozycję posiada tu również szeroko rozumiany przemysł metalowy i rolno-spożywczy. Prężnie rozwija się sektor budowlany, finansowy, usługowy i handlowy. Poziom przedsiębiorczości mierzony wskaźnikiem liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2016 r. wyniósł 9,43 i był wyższy niż w powiecie świeckim (8,8), ale niższy w województwie (10,9). Na terenie Gminy znajduje się Strefa Rozwoju Gospodarczego Vistula Park I w Świeciu. Został on dofinansowany z programu Phare 2003. Na terenie Gminy w Sulnowie funkcjonuje drugi teren inwestycyjny Vistula Park II, dofinansowany z RPO WK-P 2007-2013. Są to bardzo atrakcyjne tereny inwestycyjne w województwie kujawsko-pomorskim.

Potencjał rolniczy: Pod względem przydatności ziemi do rolnictwa wyznaczono w Gminie następujące klasy: 4 (żytni bardzo dobry) i 5 (żytni dobry). W mniejszej ilości obecne są gleby klasy 2 (pszenny dobry) i 6 (żytni słaby). Oznacza to, że predyspozycje do rozwoju rolnictwa na terenie Gminy są przeciętne. Produkcja rolna postępuje w dwóch kierunkach: produkcji roślinnej oraz zwierzęcej. W Gminie funkcjonuje ok. 1 033 gospodarstw rolnych.

Potencjał turystyczny: Naturalne walory regionu, takie jak jego historia i tradycja, atrakcyjne położenie przyrodniczo-krajobrazowe oraz dobry stan środowiska naturalnego, a także bogactwo kulturowe oraz działalność instytucji w zakresie kultury i sportu (Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w strukturze którego funkcjonuje m.in. Zamek Krzyżacki), Miejska Biblioteka Publiczna w Świeciu oraz Spółdzielczy Ośrodek Kultury „Stokrotka” sprawiają, że Gmina jest miejscem z dużym potencjałem turystyczno-rekreacyjnym. Instytucje te organizują cykliczne wydarzenia, budując kapitał gospodarczy i kulturowy miejsca. Największą atrakcją Świecia jest Zamek Krzyżacki, który znajduje się w widłach Wdy i Wisły. Zamek Krzyżacki jest obecnie nie w pełni wykorzystywany. Zamek Krzyżacki ma ogromny potencjał turystyczny, jednak obecnie jego walory nie są pełni wykorzystywane. Obecnie Zamek odwiedza 18 000 osób rocznie. Rozwój turystyki i rekreacji możliwy jest ze względu na posiadaną bazę gastronomiczną i noclegową – liczne hotele, motele, gospodarstwa agroturystyczne, restauracje, bary i pizzerie, kawiarnie i kluby, a także infrastrukturę rekreacyjną (m. in. hala widowiskowa kompleksy boisk typu Orlik).

Dostępność (zew.) i spójność (wew.) transportowa: Przez Gminę przebiegają drogi o największej randze i natężeniu w województwie (DK 91, DK5, drogi woj. 239, 240, 245), co czyni miasto niezwykle istotnym węzłem komunikacyjnym zarówno w skali województwa, jak i kraju. Dzięki temu gmina Świecie jest bardzo dobrze skomunikowana nie tylko w skali wewnątrzwojewódzkiej ale także międzyregionalnej i międzynarodowej. Kolejną szansą rozwojową dla Gminy jest rozbudowa drogi ekspresowej S5. Przez teren Gminy przebiegają również linie kolejowe o dużym natężeniu ruchu pasażerskiego i towarowego. Mieszkańcy mają możliwość korzystania z komunikacji autobusowej o zasięgu zarówno regionalnym, jak i ponadregionalnym. Na terenie miasta funkcjonuje komunikacja miejska. Dostępność Gminy w transporcie publicznym i prywatnym jest bardzo dobra. Gminę wyróżnia dobra komunikacja zarówno z największymi

ośrodkami w Polsce jak i innymi sąsiadującymi miastami. Infrastruktura drogowa na terenie Gminy jest dość dobrze rozwinięta. Gmina Świecie sukcesywnie modernizuje drogi na swoim obszarze.

Obsługa gminy w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, zasilanie w energię, ogrzewanie: Sieć wodociągowa w Gminie jest dobrze rozwinięta. Zarówno miasto jak i wieś mają wysoki stopień zwodociągowania (odpowiednio 98% i 89,2%). Stopień zwodociągowania w Gminie jest wyższy niż powiecie świeckim i województwie kujawsko-pomorskim. Dobrze rozwinięta jest też sieć kanalizacyjna - korzysta z niej jedynie 90,5% ogółu ludności. Oczywiście najlepiej sytuacja przedstawia się w mieście, gdzie z kanalizacji korzysta 94,5% mieszkańców, natomiast na obszarze wiejskim ten odsetek jest znacznie niższy i wynosi 77,7%. Gmina jest zaopatrywana w gaz ziemny z Krajowego Systemu Przesyłowego. Ogólny poziom gazyfikacji jest dość dobry - z sieci korzysta 59% mieszkańców. Na terenach wiejskich zaledwie 3,7% ludności ma dostęp do gazu ziemnego. W Gminie dystrybucję energii elektrycznej prowadzi koncern ENEA Operator Sp. z o.o. Oddział Dystrybucji Bydgoszcz. W energię elektryczną zasilają Gminę również elementy infrastruktury przedsiębiorstw energetycznych. Na obszarze Gminy wykorzystywane są także odnawialne źródła energii. Na rzece Wdzie zlokalizowane są dwie małe elektrownie wodne w miejscowościach Kozłowo i Przechowo. Zapotrzebowanie na energię cieplną pokrywają Elektrociepłownia Mondy Świecie S.A., Ciepłownia „Marianki, kotłownie lokalne – obejmują one źródła ciepła w nieprzylączonych do sieci ciepłowniczej budynkach. Wykorzystują przede wszystkim gaz ziemny, węgiel kamienny oraz biomasę.

Problemy przestrzenne i środowiskowe: Na terenie miasta Świecie występuje przestrzeń zdegradowana w postaci Zamku Krzyżackiego oraz terenu wokół o powierzchni 6,5 ha. Obszar ten posiada ogromny potencjał społeczny, kulturalny i rekreacyjny, który nie jest obecnie w pełni wykorzystywany. W Gminie brak innych terenów wykazujących cechy przestrzeni zdegradowanych. Nie odnotowuje się poważniejszych zagrożeń środowiskowych. Oczywiście problemem jest zanieczyszczenie powietrza powodowane przez przemysł, transport samochodowy i stosowanie tradycyjnych źródeł ogrzewania gospodarstw domowych.

Wnioski

Procesy demograficzne zachodzące na obszarze Gminy wyróżniają ją pozytywnie na tle powiatu i województwa. Mimo to w Gminie również występuje zjawisko postępującego starzenia się społeczeństwa, co w przyszłości będzie skutkowało wzmożonym zapotrzebowaniem na usługi dedykowane seniorom. Mieszkańcy mają zapewniony dostęp do podstawowych usług społecznych, jednak w niektórych obszarach występują trudności spowodowane brakiem bazy lokalowej (dot. Ośrodka Integracji i Rehabilitacji). Co prawda Gmina charakteryzuje się niskim bezrobociem, problemem jest jednak tzw. długotrwale bezrobocie. Natężenie korzystania z pomocy społecznej również jest w Gminie niższe. W zakresie edukacji należy wskazać na spore dysproporcje w dostępie do edukacji przedszkolnej na obszarze wiejskim i miejskim. Ogólny wskaźnik objęcia wychowaniem przedszkolnym jest jednak bardzo wysoki. A skuteczność kształcenia na poziomie podstawowym nie odbiega od poziomu województwa. Dostępność infrastruktury technicznej (wodno-kanalizacyjnej, zasilanie w energię, ogrzewanie) jest dobra. Oczywiście silniej rozwinięta jest w mieście, zaś słabiej na terenach wiejskich.

Atutem Gminy jest korzystna lokalizacja oraz bardzo dobre skomunikowanie zewnętrzne i wewnętrzne (obecność dróg rangi wojewódzkiej i krajowej, drogi ekspresowej), a także potencjał środowiska przyrodniczego i kulturowego. Brak poważniejszych zagrożeń środowiskowych, liczne obszary cenne przyrodniczo i zabytki stanowią o potencjale gminy.

Inną cechą wyróżniającą Gminę jest potencjał gospodarczy (wysoki poziom przedsiębiorczości, obecność dużych firm, tereny inwestycyjne) i turystyczny (historia i tradycja, atrakcyjne położenie przyrodniczo-krajobrazowe oraz dobry stan środowiska naturalnego).

Gminę cechuje bogata, ale niedostatecznie rozwinięta baza kulturalna. Obiekty pełniące funkcje kulturalne są mało zmodernizowane, wymagają ingerencji, w celu zwiększenia swoich usług kulturalnych, a tym samym włączenia społeczeństwa w życie lokalne. Dostrzega się niewystarczający poziom uczestnictwa mieszkańców Gminy w życiu publicznym, w szczególności kulturalnym. Obiekty kulturalne Gminy są nie w pełni wykorzystywane przez lokalną społeczność z powodu swojego złego stanu technicznego.

W zakresie dostępu do usług społecznych należy wskazać na trudności w dostępie do usług świadczonych przez Ośrodek Integracji i Rehabilitacji w Świeciu. Jest to obiekt wymagający interwencji w celu polepszenia swoich usług świadczonych na rzecz lokalnej społeczności.

Charakterystycznym zjawiskiem jest to, iż ogólna kondycja społeczno-gospodarcza Gminy jest bardzo dobra, jednak są w Gminie takie obszary, gdzie występuje kumulacja negatywnych zjawisk społecznych. Należy tu wskazać przede wszystkim najstarszą część miasta, czyli Śródmieście i Stare Miasto, gdzie występuje nasilone zjawisko bezrobocia, ubóstwa i starzenia się społeczeństwa. Dodatkowo występuje tam przestrzeń zdegradowana. Jest to teren wyróżniający się negatywnie na tle Gminy, który predysponuje do objęcia rewitalizacją.

Gmina dostrzegła konieczność przeprowadzenia procesu rewitalizacji, w szczególności podjęcie działań służących wyjściu ze stanu kryzysowego i połączenie działań społecznych z działaniami infrastrukturalnymi. Gmina jest miejscem dobrze rozwiniętym pod względem infrastrukturalnym, technicznym. W latach poprzednich dbano o rozwój dróg, rozwój terenów inwestycyjnych, dlatego też nie w pełni zmodernizowano bazę kulturalną i społeczną. Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji oraz Ośrodek Integracji i Rehabilitacji mają nie w pełni rozwiniętą bazę w celu świadczenia swoich usług.

Jednocześnie należy podkreślić, że nie stwierdza się uzasadnionej potrzeby rewitalizacji na obszarze wiejskim. Odstąpiono od prowadzenia rewitalizacji na terenach wiejskich. Na terenie wiejskim nie występują istotne sytuacje problemowe dlatego też odstąpiono od identyfikacji obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim. Wyróżnia się obszar rewitalizacji wyłącznie w mieście. Gmina skoncentruje swoje działania oraz przeznaczy środki finansowe na procesy rewitalizacyjne w obszarze miejskim.

3. Obszar zdegradowany gminy Świecie³

Obszarem zdegradowanym w Gminie jest ten obszar, na którym zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego (czyli koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej). Skalę tych negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do średniej wartości dla całej Gminy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic.

3.1 Ograniczenie rewitalizacji do obszaru miasta

W perspektywie finansowej 2014-2020 rewitalizacja może być prowadzona zarówno na terenach miejskich, jak i wiejskich. W gminie Świecie, która jest gminą miejsko-wiejską **rewitalizacja prowadzona będzie tylko na terenie miasta Świecia zgodnie z rozdziałem 6.4.3.2 Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych**. Ograniczenie rewitalizacji tylko do miasta jest podyktowane wieloma przyczynami.

W mieście identyfikuje się szczególnie złożoną sytuację problemową mającą ograniczający wpływ nie tylko na mieszkańców tego terenu, ale także na prawidłowe pełnienie przez miasto funkcji siedziby Gminy i ośrodka podstawowej obsługi mieszkańców, wymagającą koncentracji nakładów dla osiągnięcia pożądaných efektów. Na terenie miasta występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych:

- Zjawisko starzenia się społeczeństwa jest tutaj bardzo zaawansowane. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w mieście wynosi 16,76%, czyli więcej niż średnio w Gminie (14,71%). W mieście mieszka 69,82% wszystkich osób w wieku poprodukcyjnym (3280 osób spośród 4698 osób w całej Gminie).
- Występuje natężone zjawisko bezrobocia. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w mieście wynosi 5,13%, czyli więcej niż średnio w Gminie (4,49%). W mieście mieszka 69,70% wszystkich bezrobotnych (667 osób bezrobotnych spośród 957 bezrobotnych w całej Gminie).
- Natężone jest również zjawisko ubóstwa. W mieście mieszka 50,45% wszystkich osób w gospodarstwach korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (952 osoby spośród 1887 osób w całej Gminie).
- Wylącznie na terenie miasta występuje przestrzenie zdegradowane. Inne tereny zdegradowane jakie występowały w Gminie zostały już zagospodarowane.

Miasto Świecie pełni szczególną rolę w obsłudze całej Gminy. To tutaj znajdują się wszystkie instytucje gminne, placówki edukacyjne, placówki opieki zdrowotnej i inne. Jest to również siedziba władz powiatu świeckiego. Ponadto na obszarze miasta znajduje się **Ośrodek Integracji i Rehabilitacji oraz Zamek Krzyżacki**, które pełnią **bardzo ważną rolę w życiu całej Gminy**.

Ośrodek Integracji i Rehabilitacji prowadzi działania z zakresu integracji społecznej poprzez aktywizację i rehabilitację rodzin wykluczonych społecznie z tytułu choroby, niepełnosprawności członka rodziny lub nieudolności życiowej. Ośrodek zajmuje się kompleksową rehabilitacją i reedukacją dzieci wymagających intensywnego usprawnienia w wieku od 0 do 18 lat. Podejmuje działania mające pomóc dzieciom niepełnosprawnym i ich rodzinom w normalnym funkcjonowaniu w społeczeństwie. Organizuje spotkania integracyjne w różnej formie, np. występy i przedstawienia, zajęcia sportowe. Jest to jedyna tego

³ Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2016 r.

typu placówka w całej Gminie oraz powiecie świeckim. **Ośrodek boryka się z problemami lokalowymi, które powodują, że dostęp do jego usług jest ograniczony.**

Bardzo ważną rolę w zakresie szerzenia kultury w Gminie pełni Zamek Krzyżacki. Jest to najbardziej rozpoznawalny obiekt w Gminie. Pełni nie tylko funkcje turystyczne. Dla mieszkańców Gminy jest to przede wszystkim miejsce organizacji wydarzeń kulturalnych, swego rodzaju **centrum społeczno-kulturalne Gminy**. To tutaj odbywają się różnorakie imprezy i koncerty, prowadzone są działania dla dzieci i młodzieży, seniorów i dorosłych. Zamek Krzyżacki jako obiekt kulturalny działa w ramach Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji. Może pochwalić się niezwykle atrakcyjnymi przestrzeniami do organizacji wydarzeń artystycznych - w piwnicach Zamku znajduje się sala koncertowa mogąca pomieścić ok. 250 osób, na dziedzińcu mogą odbywać się wydarzenia dla ok. 1000 osób, a sala wystawowa będąca dawnym refektarzem to około 400 m² powierzchni wystawowej. Na terenie przylegającym do Zamku znajduje się boisko do piłki nożnej oraz parking wykorzystywany przy okazji większych imprez. Zamek jest miejscem tętniącym życiem, gdzie odbywa się wiele imprez kulturalnych (np. wernisaże, koncerty, pokazy filmowe, spotkania poetyckie), sportowych (np. biegi czy wyścigi rowerowe), wystawy czasowe, organizowane są działania edukacyjno-popularyzatorskie, działania z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej i animacji społecznej (np. spacerów tematycznych, konkursy historyczne, lekcje historii oraz regionalizmu, warsztaty archeologiczne i astronomiczne, szkolenia), a także imprezy plenerowe (np. festiwal muzyczny, inscenizacje historyczne, turnieje rycerskie). Zamek jest obiektem zabytkowym i wymaga podjęcia odpowiednich działań celem jego renowacji i odnowy, aby mógł rozwijać prowadzoną działalność kulturalną. Remont Zamku Krzyżackiego przyczyni się do wykorzystania istniejącego zasobu dziedzictwa kulturowego, kształtowania tożsamości społecznej i narodowej, budowania poczucia więzi narodowej dzięki realizacji działań kulturalnych i społecznych. Wsparcie Zamku przyczyni się do integrowania społeczności gminy Świecie dla której bardzo ważnym historycznie obiektem jest Zamek Krzyżacki. Stanowi on ważny element dziedzictwa regionalnego łącząc w sobie tradycję i historię.

Rozwiązanie problemów występujących w mieście będzie działaniem prorozwojowym w skali całej Gminy i przyniesie jej wymierne korzyści.

W związku z powyższym odstępuje się od procesu identyfikacji obszaru zdegradowanego na obszarach wiejskich i wyróżnia się obszar rewitalizacji wyłącznie w mieście.

Obszar zdegradowany w mieście został wyznaczony zgodnie z metodologią wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w małych miastach regionu zawartą w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”. Analiza wskaźnikowa poszczególnych jednostek w mieście została przeprowadzona w oparciu o kryteria wskazane w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”, stworzone na potrzeby zdiagnozowania występujących na tym obszarze problemów.

3.2 Wyznaczenie jednostek strukturalnych

Dla potrzeb delimitacji obszaru zdegradowanego w Świeciu, całe miasto zostało podzielone na jednostki struktury przestrzeni miejskiej (zwane dalej jednostkami). W oparciu o funkcjonujące potocznie w świadomości mieszkańców dzielnice na 12 jednostek:

1. Os. 800-lecia,
2. Os. Kościuszki,
3. Os. Kraszewskiego,
4. Os. Prusa,
5. Os. Marianki,
6. Os. Paderewskiego,
7. Os. Wojska Polskiego,

8. Os. ul. Sportowej,
9. Os. Miasteczko,
10. Os. Przechowo,
11. Os. Przy Torach,
12. Os. Śródmieście i Stare Miasto.

Poniższa tabela zawiera wykaz ulic wchodzących w skład poszczególnych jednostek.

Tabela 3. Jednostki struktury przestrzeni miejskiej – wykaz ulic

L.p.	Jednostka	Ulice
1	Os. 800-lecia	Agrestowa, Aroniowa, Bednarza, Brzoskwiniowa, Ceynowy, Czereśniowa, Jabłoniowa, Jablonowskiego, Jagodowa, Jąłowcowa, Jesionowa, Jeżynowa, Kociewska, Konopackiego, Miernickiego, Miodowa, Morełowa, Nektarowa, Owocowa, Porzeczkowa, Poziomkowa, Pszczela, Rzepakowa, Słabęckiego, Sychty, Śliwkowa, Wiatrakowa, Wojska Polskiego.
2	Os. Kościuszki	Bema, Chmielniki, Hallera Kościuszki, Laskowicka, Maczka, Sienkiewicza, Sikorskiego, Sucharskiego, Wojsk Łączności, Wojska Polskiego.
3	Os. Kraszewskiego	Brzechwy, Chopina, Chrobrego, Dąbrowskiego, Kochanowskiego, Kraszewskiego, Nalkowskiej, Okrężna, Reja, Reymonta, Tuwima, Zapolskiej, Żeromskiego, Żwirki i Wigury.
4	Os. Prusa	al. Jana Pawła II, Gałczyńskiego, Krasickiego, Orzeszkowej, Prusa, Słowackiego, Wojska Polskiego, Żwirki i Wigury.
5	Os. Marianki	al. Jana Pawła II, Jagielly, Kazimierza Wielkiego, Krausego, Piłsudskiego, Sobieskiego, Wojska Polskiego, Wyszyńskiego.
6	Os. Paderewskiego	Andersa, Bogusławskiego, Chelmońskiego, Curie-Skłodowskiej, Dzierżanowskiego, Gierzyńskiego, Karłowicza, Kiepury, Kossaka, Lutosławskiego, Łukasiewicza, Malczewskiego, Malcużyńskiego, Matejki, Moniuszki, Ogińskiego, Paderewskiego, Stroma, Sygietyńskiego, Szymanowskiego, Wieniawskiego, Wybickiego, Wyczółkowskiego, Wyspiańskiego.
7	Os. Wojska Polskiego	Akacyjowa, Bukowa, Bzowa, Dębowa, Hadyny, Kasztanowa, Klonowa, Kwiatowa, Malinowa, Modrakowa, Modrzewiowa, Orzechowa, Różana, Słoneczna, Spacerowa, Topolowa, Wiśniowa, Wojska Polskiego.
8	Os. ul. Sportowej	Akacyjowa, Górnowicza, Górskiego, Jaśminowa, Kusocińskiego, Malinowskiego, Rajdowa, Rutkiewicz, Sportowa, Ślusarskiego, Teligi, Tenisowa, Wioślarska, Wojska Polskiego, Wrzosowa.
9	Os. Miasteczko	Tucholska.
10	Os. Przechowo	Armii Krajowej, Bydgoska, Chelmińska, Ciepła, Fabryczna, Flisacka, Kolejowa, Krótka, Leśna, Łąkowa, Przemysłowa, Rzeczna, Splawna, Tucholska, Wodna, Wojska Polskiego.
11	Os. Przy Torach	Rzemieślnicza, Ciepła, Willowa, Wojska Polskiego.
12	Os. Śródmieście i Stare Miasto	10-Lutego, Armii Krajowej, Batorego, Browarowa, Cukrowników, Duży Rynek, Farna, Gimnazjalna, Grzymisława, Harcerska, Klasztorna, Konopnickiej, Kopernika, Mały Rynek, Mestwina, Mickiewicza, Młyńska, Mostowa, Nadbrzeźna, Ogrodowa, Parkowa, Parowa, Petelskiego, Poczтовая, Podgórna, Polna, Polskiego Czerwonego Krzyża, Południowa, Sądowa, Solidarności, Szkolna, Św. Wincentego, Św. Wojciecha, Świętopelka, Witosza, Wodna, Wojska Polskiego, Wyzwolenia, Zamkowa, Zielona.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Śmiecie

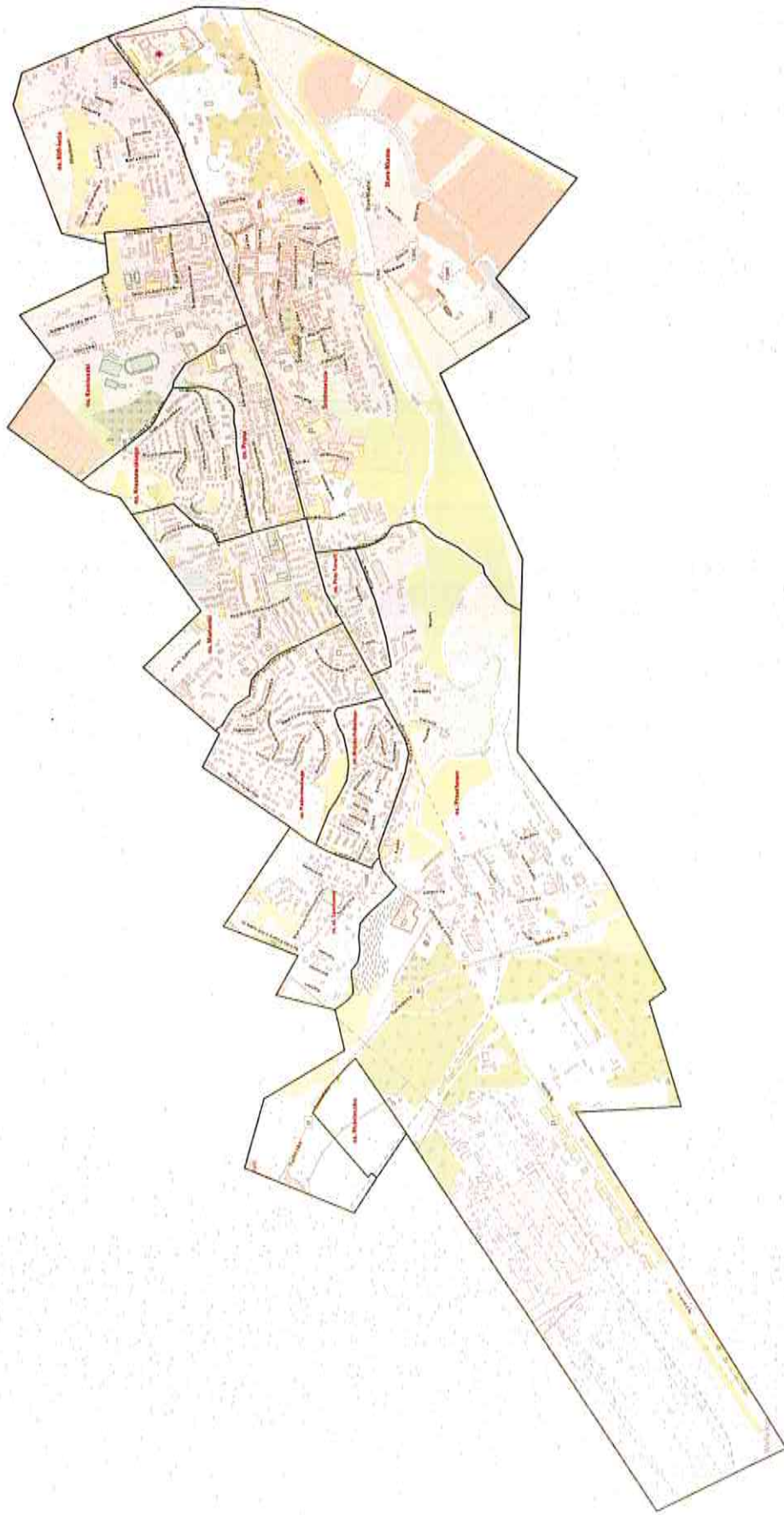
Żadna z tak wyznaczonych jednostek nie zajmuje więcej niż 20% powierzchni Gminy i nie koncentruje więcej niż 30% jej mieszkańców. Ponadto dokonany podział umożliwia pozyskanie wiarygodnych danych, zarówno na potrzeby delimitacji, jak i późniejszego monitoringu wdrażania programu rewitalizacji. Suma powierzchni wydzielonych jednostek jest równa powierzchni części miejskiej Gminy, w związku z czym analizie zostało poddane całe miasto.

Tabela 4. Podział miasta na jednostki strukturalne

Jednostka	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (km ²)	% powierzchni gminy
Os. 800-lecia	560	1,75%	0,64	0,37%
Os. Kościuszki	2657	8,32%	0,90	0,51%
Os. Kraszewskiego	1812	5,67%	0,38	0,22%
Os. Prusa	3293	10,31%	0,25	0,14%
Os. Marianki	4412	13,81%	0,61	0,35%
Os. Paderewskiego	2474	7,74%	0,49	0,28%
Os. Wojska Polskiego	1299	4,07%	0,29	0,17%
Os. ul. Sportowej	407	1,27%	0,40	0,23%
Os. Miasteczko	876	2,74%	0,17	0,10%
Os. Przechowo	513	1,61%	4,58	2,62%
Os. Przy Torach	357	1,12%	0,14	0,08%
Os. Śródmieście i Stare Miasto	912	2,85%	3,15	1,80%
miasto Świecie	10672	-	12,00	-
Gmina Świecie	31948	-	175,00	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Świeciu

Mapa 1. Podział miasta Świecie na jednostki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie © autorzy OpenStreetMap

3.3 Diagnoza jednostek strukturalnych dla identyfikacji stanu kryzysowego

Wyznaczone jednostki strukturalne zostały poddane diagnozie celem identyfikacji stanu kryzysowego. Dla ujawnienia stanu kryzysowego wzięto pod uwagę wskaźniki z załącznika nr 3 tabela 5 do Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wybrano 4 wskaźniki (3 reprezentujące sferę społeczną oraz 1 ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej):

Sfera społeczna

Cechy szczegółowe strefy: Zaawansowanie procesu starzenia się ludności

Wskaźnik nr 1 z załącznika nr 3 tabela 5 do Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Sfera społeczna

Cechy szczegółowe strefy: Problemy rynku pracy

Wskaźnik nr 3 z załącznika nr 3 tabela 5 do Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

- Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,

Sfera społeczna

Cechy szczegółowe strefy: Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych

Wskaźnik nr 6 z załącznika nr 3 tabela 5 do Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

Cechy szczegółowe strefy: Sposób użytkowania terenów

Wskaźnik nr 21 z załącznika nr 3 tabela 5 do Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

- Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru.

Wszystkie 12 jednostek strukturalnych w Świeciu zostało zbadanych przy pomocy tych samych wskaźników. Wyniki przeprowadzonych analiz zawarto w tabelach poniżej.

Wskaźnik nr 1 – reprezentujący sferę społeczną: udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 5. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Jednostka	Ludność ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Osiedle 800-lecia	560	75	13,39%
Osiedle Kościuszki	2 657	493	18,55%
Osiedle Kraszewskiego	1 812	353	19,48%

Osiedle Prusa	3 293	716	21,74%
Osiedle Marianki	4 412	734	16,64%
Osiedle Paderewskiego	2 474	274	11,08%
Osiedle Wojska Polskiego	1 299	187	14,40%
Osiedle ul. Sportowej	407	46	11,30%
Osiedle Miasteczko	876	46	5,25%
Osiedle Przechowo	513	96	18,71%
Osiedle Przy Torach	357	76	21,29%
Osiedle Śródmieście i Stare Miasto	912	184	20,18%
Gmina	31 948	4 698	14,71%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich w Świeciu

Wskaźnik nr 3 – reprezentujący sferę społeczną: udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Tabela 6. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Jednostka	Liczba bezrobotnych	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Osiedle 800-lecia	9	374	2,41%
Osiedle Kościuszki	55	1 685	3,26%
Osiedle Kraszewskiego	33	1 162	2,84%
Osiedle Prusa	70	2 129	3,29%
Osiedle Marianki	101	2 883	3,50%
Osiedle Paderewskiego	49	1 762	2,78%
Osiedle Wojska Polskiego	37	912	4,06%
Osiedle ul. Sportowej	10	288	3,47%
Osiedle Miasteczko	51	660	7,73%
Osiedle Przechowo	11	334	3,29%
Osiedle Przy Torach	8	229	3,49%
Osiedle Śródmieście i Stare Miasto	233	595	39,16%
Gmina	957	21 334	4,49%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich w Świeciu i PUP w Świeciu

Wskaźnik nr 6 – reprezentujący sferę społeczną: udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 7. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Jednostka	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba ludności	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Osiedle 800-lecia	18	560	3,21%
Osiedle Kościuszki	126	2 657	4,74%
Osiedle Kraszewskiego	61	1 812	3,37%

Osiedle Prusa	188	3 293	5,71%
Osiedle Marianki	154	4 412	3,49%
Osiedle Paderewskiego	54	2 474	2,18%
Osiedle Wojska Polskiego	41	1 299	3,16%
Osiedle ul. Sportowej	20	407	4,91%
Osiedle Miasteczko	126	876	14,38%
Osiedle Przechowo	28	513	5,46%
Osiedle Przy Torach	17	357	4,76%
Osiedle Śródmieście i Stare Miasto	119	912	13,05%
Gmina	1 887	31 948	5,91%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Świeciu i Urzędu Miejskiego w Świeciu

Wskaźnik nr 21 – reprezentujący sferę przestrzenno-funkcjonalną: udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru

Tabela 8. Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru

Jednostka	Przeźszeń zdegradowana (ha)	Powierzchnia ogółem (ha)	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru
Osiedle 800-lecia	0	64	0,00%
Osiedle Kościuszki	0	90	0,00%
Osiedle Kraszewskiego	0	38	0,00%
Osiedle Prusa	0	25	0,00%
Osiedle Marianki	0	61	0,00%
Osiedle Paderewskiego	0	49	0,00%
Osiedle Wojska Polskiego	0	29	0,00%
Osiedle ul. Sportowej	0	40	0,00%
Osiedle Miasteczko	0	17	0,00%
Osiedle Przechowo	0	458	0,00%
Osiedle Przy Torach	0	14	0,00%
Osiedle Śródmieście i Stare Miasto	6,5	315	2,06%
Gmina	6,5	17500	0,04%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Świeciu

Jednym terenem w gminie Świeciu wykazującym cechy przestrzeni zdegradowanej (zgodnie z definicją zawartą w rozdziale 3 „Zasad programowania”) jest obszar Zamku Krzyżackiego wraz z terenem przyległym.

3.4 Delimitacja obszaru zdegradowanego

Na podstawie przeprowadzonych analiz za obszar zdegradowany została uznana jednostka strukturalna **Osiedle Śródmieście i Stare Miasto**, w której 4 z 4 badanych wskaźników przedstawiają wartości mniej korzystane w porównaniu do średniej dla gminy Świeciu. Na terenie wskazanego obszaru odnotowano występowanie problemów:

- Zaawansowanie procesu starzenia się ludności,
- Problemy rynku pracy,
- Brak samowystarczalności ekonomicznej ludności,
- Istnienie przestrzeni zdegradowanej.

Zbiorcze zestawienie wartości poszczególnych wskaźników przedstawia poniższa tabela.